

GREENPEACE

SAYI #155

**YASALAR
ORMANLARI
NE KADAR
KORUYOR?**

İçindekiler

Hangisi daha tehlikeli: Orman yangınları mı, ormanları korumayan yasalar mı?

Hatay'da meydana gelen yangınlar ve orman kaybı görüntüleri ormanların korunması ile ilgili "Elimizde ne var?" sorusunu tekrar gündeme getirdi. Greenpeace Akdeniz Proje Direktörü Av. Deniz Bayram'ın kaleminden...

Bu afet doğal değil!

Greenpeace gönüllüleri, gün içinde dolu ve aşırı yağmur nedeniyle oluşan sele karşı kanoya binerek iklim krizine dikkat çekti. "Bu afet doğal değil" pankartı taşıyan Greenpeace gönüllüleri, iklim krizine karşı bir an önce Türkiye'nin Paris Anlaşması'nı onaylamasını talep etti.

Süpermarketlerin sıfır çeken karnesi

Marketlerin plastik tüketimi ve kirliliğini azaltma stratejilerini ortaya koymak için gerçekleştirdiğimiz "Marketlerin Plastik Ayak İzi Araştırması" çarpıcı bir gerçeği gözler önüne serdi. Greenpeace Akdeniz Plastik Proje Sorumlusu Nihan Temiz Ataş anlatıyor...

Termik santral kaynaklı hava kirliliğinde Afşin-Elbistan 5. sırada!

Afşin ve Elbistan, tüm dünyada kömürlü termik santrallerden salınan SO₂'den kaynaklı hava kirliliğinde 5. sırada yer alıyor. Söz konusu hava kirliliği bölge için de ciddi bir halk sağlığı tehdidi yaratıyor.

GREENPEACE BÜLTEN

Yerel Süreli Yayın

İmtiyaz Sahibi

Greenpeace Akdeniz
Basım ve Tanıtım
Hizmetleri Ltd. Şti. adına
Barış Bilgen

Genel Yayın Merkezi

Teşvikiye Mah. Şakayık Sok.
No:40/7, 34365 Şişli, İstanbul
Tel: +90 212 292 76 19
Faks: +90 212 292 76 22

Genel Yayın Yönetmeni

Barış Bilgen

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Gökhan Çevik

Editörler

Nilay Vardar
Burcu Ünal

Baskı

Printworld Matbaa San. Tic. A.Ş.

Grafik Tasarım ve Uygulama

F₂O Reklam ve Tanıtım

Dağıtım

PTT

Kapak fotoğrafı

© Sebastián Suárez Meccia /
Greenpeace

GREENPEACE

Total, Amazon Resifi'nden çekiliyor!

Fransız petrol şirketi Total, Amazon Resifi yakınlarındaki sondaj projesinden vazgeçti.

Greenpeace'in 2017'de başlattığı kampanya başarıya ulaştı ve Total Amazon Resifi yakınlarındaki sondaj projesinden vazgeçti. 2018'in sonunda çevre ajansı IBAMA Total'in sondaj iznini reddetmişti ancak şirket pes etmemiş ve projeyi yeniden başlatmak için bazı girişimlerde bulunmuştu. Ama hiçbir fayda etmedi.

Bilim insanları, yerel topluluklar ve dünya çapındaki 2 milyondan fazla insanın Amazon Resifi'ni korumak için verdiği mücadele zaferle sonuçlandı. Total'in sondaj projesinden geri adım atması toplum ve çevre için büyük bir zafer!

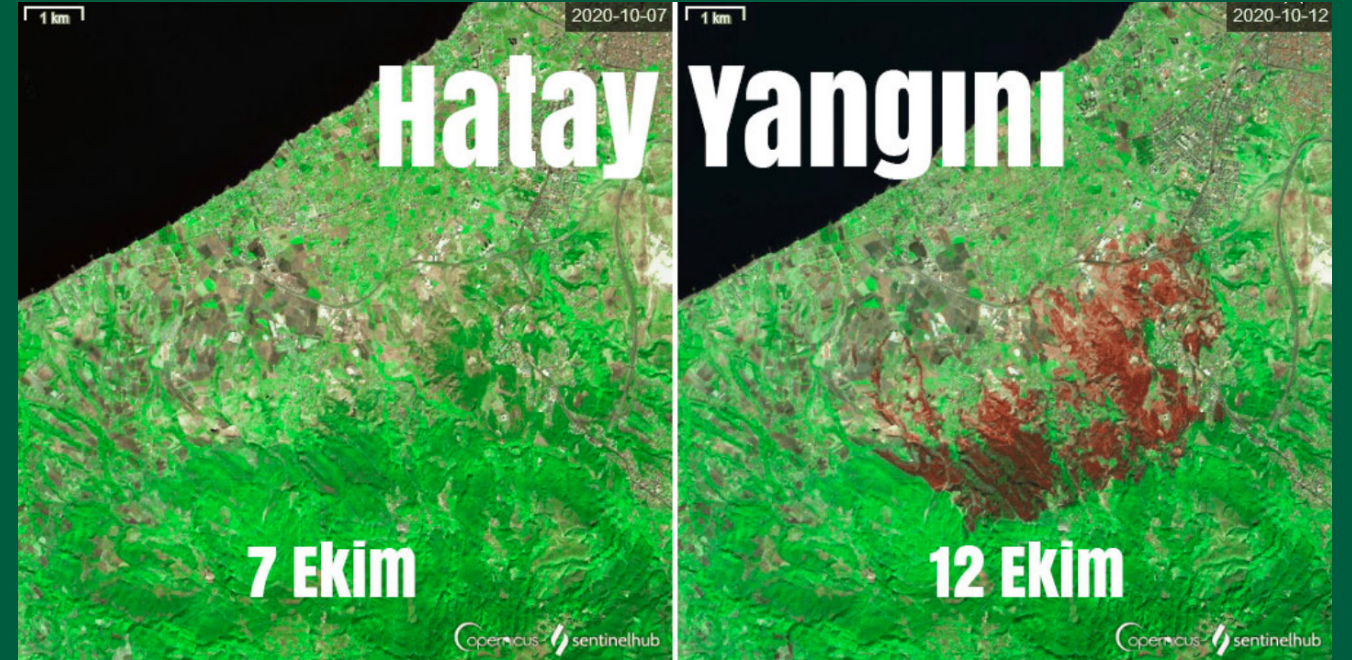
Hangisi daha tehlikeli: Orman yangınları mı, ormanları korumayan yasalar mı?

Hatay’da meydana gelen yangınlar ve orman kaybı görüntüleri ormanların korunması ile ilgili “Elimizde ne var?” sorusunu tekrar gündeme getirdi.

Greenpeace Akdeniz Program Direktörü Av. Deniz Bayram

© Jurnasyanto Sukarno / Greenpeace

Orman yangınları meydana geldiğinde, büyük toplumsal tepki oluşuyor. Ağaç, orman gibi doğal varlıkların, aynı zamanda kültürel bir değeri temsil ettiğine ve toplumun geniş bir kesiminde korunmalarına yönelik anlayışın baskın olduğuna şüphe yok. Ormanların sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkının temel unsurlarından olduğu tartışmasız.

Greenpeace’in 2019 yılında yaptığı kamuoyu araştırmasına katılanların %87’si, ormansızlaşma ve ağaçların azalmasını hava kirliliği gibi Türkiye’nin en önemli çevre sorunlarından biri olarak görüyor. Araştırmaya katılan kamu kurumları ve medya kuruluşlarına göre ise orman yangınları Türkiye’nin ilk 3 çevre sorunundan biri.

Orman yangınları meydana geldiğinde oluşan toplumsal tepki ve ormansızlaşma, ormanların korunmasına ilişkin uzun vadeli, kararlı adımların atılmasını sağlamıyor. Orman yangınlarına bugün üzülüyor, yarın unutuyor, yangın olduğunda tekrar hatırlıyoruz. Bu yazıda, ormanların korunması talebinin kararlı, istisnalara açık kapı bırakmayan yasaların varlığına bağlı olduğunu açıklamaya çalışacağım.

Orman alanlarının kullanıma açılması

Ormanların korunması ve geliştirilmesi, Anayasa’nın koruması altındadır. Ormanların korunması ve sahaların genişletilmesi için gerekli kanunların çıkarılması ve tedbirlerin alınması, ormanların gözetimi, yanan ormanların yerine yeni orman yetiştirilmesi, ormanların tahrip edilmesine ilişkin ifadeler kullanılamaması, orman yangınlarına ilişkin suçların af kapsamına alınamaması gibi düzenlemeler ile ormanların en üst seviyede korunması sözkonusu olmuştur.

2000’li yılların başından itibaren ise, Anayasa’da yer alan bu üstün koruma ilkesi ile uyumlu olmayan yasa-

lar hazırlandı ve uygulanmaya başlandı. Bu yasalarla orman kaynaklarının ormancılık dışı amaçlar için kullanıma açılması mümkün oldu. Gerekçesi açık ve belirli olmayan kararlar aracılığıyla 99 yıla varan süreler ile madencilik, eğitim, turizm, çöp sahası oluşturma, elektrik hattı ve yol gibi amaçlar için ormanlık alanlar orman olmaktan çıkarıldı. Bu dönemde çeşitli çevre kurumlarının başlattığı hukuki süreçler sonuçsuz kaldı.

Geçtiğimiz yıl İzmir’de meydana gelen yangınlar sonrasında, orman profesörü akademisyenler yaptıkları çağrıda, ormanların yıkımına neden olan en büyük uygulamanın orman alanlarının madencilik, turizm, altyapı vb. tesisler için ormancılık dışı amaçlarla kullanımlara tahsis edilmesi olduğuna dikkat çekerek ülke çapında bu amaçla yapılan tahsislerin toplam miktarının 700 bin hektara ulaştığı bilgisini vermişti.*

Bugün doğal varlıkların korunmasına ilişkin davalarda, ormanların korunmasının yasal bir zemini bulunmadığına ve bunun uygulamayı nasıl etkilediğine sıklıkla tanık oluyoruz. Bir projenin planlandığı alan ormanlık alan ise orman izinlerinin alınması için Orman Genel Müdürlüğü’nden görüş talep edildiğinde, Orman Genel Müdürlüğü’nün çoğunlukla kararı, takdir yetkisini Enerji Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Turizm Bakanlığı gibi diğer bakanlıklara ve ilgili kuruluşlara bıraktığını görüyoruz.

Ormanların gerçekten korunması için 2000’li yıllarda uygulamaya alınan yasaların değişmesi gerekiyor. Bu yasaların yürürlükte kalması ormanlar için en büyük tehdit, üstelik orman yangını tehdidinden bile daha büyük bir tehdit. Kısacası, orman kaybı hakkında konuşmaya başladığımızda, orman yangınları sadece buzdağının görünen kısmı.

* <https://m.bianet.org/bianet/insan-haklari/212108-akademisyenlerden-orman-cagrisi-seffaflik-konusunda-bahane-uretilmesin>

BU AFET

DOĞAL

DEĞİL!

Greenpeace gönüllüleri, gün içinde dolu ve aşırı yağmur nedeniyle oluşan sele karşı kanoya binerek iklim krizine dikkat çekti. “Bu afet doğal değil” pankartı taşıyan Greenpeace gönüllüleri, iklim krizine karşı bir an önce Türkiye’nin Paris Anlaşması’nı onaylamasını talep etti.

Türkiye’de, özellikle 2000’li yıllardan sonra meteorolojik afetlerin oluşum sayılarında belirgin bir artış görülüyor. Şiddetli yağış ve seller, ülkemizde 2019 yılı içinde en fazla meydana gelen meteorolojik karakterli afetleri oluşturuyor.

Sel, dolu, hortum gibi son yıllarda Türkiye’de gözlemlendiğimiz aşırı hava olaylarına sadece doğal afet deyip geçemeyiz ve bunu tek başına yanlış bir kentsel planlama yaklaşımı ile açıklayamayız. Bu tip olayların çeşitlenmesi ve sıklığının artmasındaki bir numaralı fail insanlık ve onun bitmek tükenmek bilmeyen fosil yakıt bağımlılığı. Kum fırtınaları, sel baskınları ve dolu vurup geçeceği bölgelerde, bugüne kadar gezegenin ısınmasında kimin, ne kadar payı olduğuna bakmaz. İklim grevindeki gençlerin sözlerine kulak vermeli ve başta kömür olmak üzere bütün fosil yakıtları yerin altında bırakmalıyız.

Türkiye savunmasız durumda

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı’nın birlikte hazırladığı “Türkiye’de İklim Değişikliği Risk Yönetimi Raporu”na göre Akdeniz Bölgesi’nin güney kuşağında yer alan Türkiye, tahmini iklim değişikliği etkilerine karşı oldukça savunmasız durumda. Dünya Bankası’na göre Türkiye, 21. yüzyılın sonlarına doğru Avrupa ve Orta Asya bölgesinde aşırı iklim olaylarına en çok maruz kalacak 3. ülke olacak. Doğu Karadeniz bölgesinde artacak yağış heyelan riskini artıracak. Kuzey bölgelerde ise sel riski artacak.

© Mitja Kobal / Greenpeace

Süpermarketlerin sıfır çeken karnesi

Marketlerin plastik tüketimi ve kirliliğini azaltma stratejilerini ortaya koymak için gerçekleştirdiğimiz “Marketlerin Plastik Ayak İzi Araştırması” çarpıcı bir gerçeği gözler önüne serdi.

Greenpeace Akdeniz Plastik Proje Sorumlusu Nihan Temiz Ataş

Her yıl 12 milyon ton plastik denizlerimize karışıyor. Sorunun en büyük kısmından da plastik tüketiminin ortalamada yüzde 40'ını oluşturan tek kullanımlık plastik ambalajlar sorumlu. Büyük market zincirleri devasa plastik tüketim döngüsünün tam merkezinde yer alıyorlar. Bu sebeple süpermarketlerin plastik ayak izini (süpermarketin bir yılda üretim, tedarik ve operasyon süreçlerinde kullandığı toplam plastik miktarı) ve plastik kirliliğine karşı eylem planını açıklamasını istedik.

Bunun için Türkiye’de en çok satış hacmine sahip olan marketleri ve bu marketlerin son yıllarda açılan mağaza sayısını baz aldık. Bu marketleri göz önünde bulundurken 2019’da **Süpermarketlere Soruyoruz** anketine katılan tüm tüketiciler, kendi alışveriş yaptıkları süpermarketleri de belirterek, Türkiye’de en çok satış hac-

mine sahip marketlerin plastik ayak izini açıklamasını istediğini dile getirdi.

Aldığımız (ya da bir diğer tabirle alamadığımız) sonuçlar üzücü.

Görünen o ki hiçbir süpermarket plastik ayak izini açıklamak istemiyor. Şeffaf olmayan süpermarketler, aslında asıl tedarikçi olmadıkları için plastik kirliliğinin asıl sorumluluğunu da üstlenmiyor, belki de bu yüzden bir eylem planları yok gibi gözüküyor.

Ancak tüketicilerin seçim şansı pek yok. Büyük market zincirleri bu ürünleri tüketiciyle buluşturarak devasa plastik tüketim döngüsünün tam merkezinde yer alıyorlar. Eğer tüketicinin davranışı değişecekse, marketlerin adım atması elzem. Bu sebeple Greenpeace Akdeniz

marketlerden hem kendi ürettikleri markaların hem de satışa sundukları diğer tüm ürünlerin yarattığı plastik ayak izini şeffaf bir şekilde kamuoyuyla paylaşmalarını ve sorumluluk üstlenerek bir eylem planı çerçevesinde harekete geçmelerini talep ediyor.

Araştırma raporundan özet bulgular ise şöyle:

- 9 market ve kozmetik markete yüz yüze görüşme ve ardından online anket yapma talebinde bulunuldu. İletişime geçilen marketler: Metro, Migros, CarrefourSA, BİM, Rossman, Watsons, ŞOK, Gratis, A101
- Yüz yüze görüşmeyi kabul eden market sayısı: 4 (CarrefourSA, Metro Toptancı Market, Migros ve BİM)
- Anket çalışmasına katılan market sayısı: 0

- Bugüne kadar Türkiye’de plastik ayak izini açıklayan market sayısı: 0
- Avrupa Birliği mevzuatında yer alan tek kullanımlık plastik ürünlerini azaltmak için taahhüt tarihi veren market sayısı: 0
- Yeniden kullanılabilir ve yeniden doldurulabilir paketlenme gibi yeniden kullanımı teşvik edecek uygulamaları hayata geçirmeyi planlayan market sayısı: 0
- Plastik ambalaj ve ürünleri azaltmak için taahhüt tarihi veren market sayısı: 0
- Market ve kozmetik marketler arasında mikroplastik içeren ürünlerin satışını yapmama kararı alan market sayısı: 1 (Rossman)

TERMİK SANTRAL KAYNAKLI HAVA KİRLİLİĞİNDE AFŞİN-ELBİSTAN 5. SIRADA

Afşin ve Elbistan, tüm dünyada kömürlü termik santrallerden salınan SO₂'den kaynaklı hava kirliliğinde 5. sırada yer alıyor. Söz konusu hava kirliliği bölge için de ciddi bir halk sağlığı tehdidi yaratıyor.

Greenpeace ve CREA tarafından hazırlanan "2019-2020 yıllarında Dünya Kükürtdioksit Yoğunluğu Sıralaması" raporundaki veriler gerek Türkiye genelinde gerek Afşin ve Elbistan özelinde kömürlü termik santrallere bağlı yaşanan hava kirliliğinin boyutlarını gözler önüne seriyor.

Greenpeace'in NASA Ozon Tabakası İzleme Enstrümanı Uydusu (OMI) görüntülerinden faydalanarak yaptığı araştırma, Türkiye'nin insan kaynaklı SO₂ emisyonlarında geçen yıl dünyada 10. sırada yer aldığını; bu sene yaşanan yüzde 14'lük artış ile 8. sıraya yükseldiğini ortaya koyuyor. Türkiye bu yükseliş oranıyla Meksika ile birlikte ilk 10'da yer alan ülkeler arasında yükseliş trendini sürdüren iki ülkeden biri olma özelliğini taşıyor. Greenpeace tarafından düzenli olarak yapılan araştırma, Türkiye'deki yükseliş trendinin son 4 yıldır düzenli olarak devam ettiğini gösteriyor.

Rapora göre, Türkiye'de SO₂ emisyonlarına neden olan en büyük sektör, kömüre dayalı enerji üretimi oldu. Araştırma sonuçlarına göre, tüm dünyada kömüre bağlı SO₂ salımından kaynaklı hava kirliliğinde Kemerköy bölgesi 4.; Afşin ve Elbistan ise 5. sırada yer aldı.

Elbistan halkı kirli hava soluyor!

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yayımlanan partikül madde (PM10) ölçüm verilerini inceleyen Temiz Hava Hakkı Platformu uzmanları, santraller yüzünden Elbistan'da yaşayanların 2016, 2017 ve 2018 boyunca Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) sınır değerlerinden altı kat daha fazla kirli hava soluduğunu tespit etti. Bölgenin coğrafi yapısı santrallerin yarattığı kirli havanın dağılmasını da engelliyor. Özellikle yoğun salım yapıldığında, bölgeyi çevreleyen dağları aşamayan hava içindeki zehirli gazlar santral çevresinde yaşayan insanların üzeri-ne çöküyor.

SO₂'nin doğrudan ve diğer kirleticilerle reaksiyona girdiğinde ortaya çıkmasına neden olduğu PM2.5, ciddi sağlık etkilerine sahip. SO₂ maruziyetinin neden olduğu akut semptomlar arasında burunda, boğazda ve ciğerlerde yanma hissi ile nefes alma güçlüğü ve solunum yolu hastalıkları yer alıyor. Maruziyetin neden olduğu şiddetli, kronik sağlık etkileri arasında ise demans, doğurganlık sorunları, kalp ve ciğer hastalıkları ile prematüre ölümler öne çıkıyor.

Aylık birden fazla dergi alıp, bunları okullara ulaştırarak gençleri Greenpeace ile tanıştırmaya ne dersiniz?

Merhaba,

Bildiđiniz üzere Greenpeace Akdeniz Dergi, yalnızca çevre hakkında ve ana akım medyada yer alamayan gelişmeler üzerine yayın yapmaktadır. Bu haberlerin ve bilgilerin daha erişilebilir ve yaygın olması için dergilerimizi mümkün olduğunca fazla kişiyle paylaşmak istiyoruz.

Dilerseniz 1 adetten fazla dergi hak edişlerinizi sizin adınıza bizlerle iletişime geçen, okumaya ve gelişmeye hevesli öğrencilere iletiyoruz. Fazla sayıdaki dergilerinizi kendi çevrenize iletmek isterseniz, “**BANA**” yazıp 2322’ye mesaj atabilirsiniz.

GREENPEACE

Kampanya katılım SMS bedeli Türk Telekom, Türkcell ve Vodafone için SMS başına KDV ve OİV dahil 0,65 TL’dir. Operatörler kısa mesaj birim fiyatlarında meydana gelecek değişiklikleri aboneye yansıtmı hakını saklı tutar.